

Complexnummer: 513943

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Paardentramremise

Aantal complexonderdelen

2

Monumentnummers van complexonderdelen

511179, 513944

Woonplaats

Amsterdam

Gemeente

Amsterdam

Provincie

Noord-Holland

Locatie van het hoofdobject

Overtoom 373, 1054 JN te Amsterdam

Complexomschrijving

Inleiding

Het complex van de voormalige paardentramremise en kantoor gelegen tussen de Overtoom en het Vondelpark is gerealiseerd in 1877 in eclectische trant naar een ontwerp van A.L. van Gendt en is een van zijn eerste projecten in Amsterdam. Het complex is tot stand gekomen nadat het gemeentebestuur de Amsterdamsche Omnibus Maatschappij concessie had gegeven op enkele trajecten een paardentram te exploiteren. Iedere lijn werd aan het eindpunt voorzien van een eigen remise voor de stalling van de paarden en trams. In 1899 nam de gemeente de taken van de vervoersmaatschappijen over en ging men over tot de electrificatie van het tramnet. De remises werden overbodig en zijn langzamerhand bijna allemaal verdwenen. Het complex aan de Overtoom werd onderdeel van een autoverhuurbedrijf en werd daarom aangepast. Het complex aan de toen nog ongedempte Overtoom werd gebouwd op een perceel haaks liggend op het Vondelpark op het terrein van het voormalige woonhuis Bremerlehe met omringende tuinen . De remise bevindt zich achter het aan de straat gelegen kantoor. Het complex omvatte aanvankelijk een kantoorgebouw, een stalgebouw, een smederij en een rijtuigstalling (door brand verwoest). Later werd aan de remise een ziekenstal toegevoegd.

Het complex bestaat uit de volgende onderdelen: A. KANTOOR B. PAARDENTRAMREMISE met smederij en ziekenstal

Omschrijving

De twee gebouwen zijn op een langwerpig perceel gebouwd dat haaks op het Vondelpark is gesitueerd. De panden zijn achter elkaar geplaatst met het kantoor aan de straatzijde. Naast het kantoorgebouw bevindt zich het straatje dat leidt naar de remise die vanaf de

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

straat nagenoeg aan de zicht onttrokken is. De gebouwen vallen op door opmerkelijke detailleringen en houden de herinnering levend aan de Amsterdamse Omnibus Maatschppij.

Waardering

Het complex is van algemeen belang vanwege de architectuur- en cultuurhistorische waarde en heeft een belangrijke zeldzaamheidswaarde vanuit typologisch en industrieel-historisch oogpunt als voorbeeld van een paardentramremise naar vroeg ontwerp van A.L. van Gendt en vanwege de plaats in de ontwikkelingsgeschiedenis van het lokale openbaar vervoer. Het complex heeft ensemblewaarde vanwege de historische relatie die de complexonderdelen met elkaar onderhouden.

Monumentnummer*: 511179

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	13 oktober 1999
Kadaster deel/nr	82867/41

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*			
Amsterdam		Amsterdam		Noord-Holland			
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Overtoom	373			1054 JN	Amsterdam		
Overtoom	373 A	A		1054 JN	Amsterdam		
Kadastrale gemeente*		Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding		Grondperceel	
Amsterdam		U				489	
Amsterdam		U	10630	A1			
Amsterdam		U	10630	A2			

Omschrijving**

Inleiding

Voormalige PAARDENTRAMREMISE met smederij en ziekenstal (complexonderdeel Paardentramremise Overtoom), naar ontwerp van A.L. van Gendt, is gelegen aan een straatje op een langwerpige perceel tussen de Overtoom en het Vondelpark. De remise uit 1877 is aan beide zijden uitgebreid met de ziekenstal (tussen remise en kantoor) en de smederij (aan de zijde van het Vondelpark).

Omschrijving

Het pand op samengestelde plattegrond is opgetrokken in baksteen (kruisverband) onder zadeldak en heeft in de voorgevel van de remise gecementeerde blokken die natuursteen suggereren. Het zadeldak is met de nok haaks op de Overtoom gericht. De nokken van de beide bijgebouwen die tegen de korte gevels zijn geplaatst staan weer haaks op die van de remise. De smederij heeft in het dakschild aan de zijde van het Vondelpark een houten dakkapel. De voorgevel van de remise wordt door drie licht risalerende gevelpartijen geleed, die eindigen in een Vlaamse gevel met houten overkragend dakje dat een hijsbalk overhuift. Elke as, gemarkeerd door schijnblokken, bevat op de begane grond dubbele getoogde inrijdeuren met kraalschotendelen waarin 6x2 deurruitjes. De deuren zijn geplaatst onder een steense segmentboog met gecementeerde sluitsteen. Op de zolderverdieping (hooizolder) komt een hijsluikopening met dubbele deuren voor onder eenzelfde boog. Het uitstekende zadeldakje wordt door gesneden korbelen ondersteund, waartegen vertikaal geplaatste planken met getande beëindiging. De zijkanten van de Vlaamse gevels zijn afgewerkt met

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

zinken plaatwerk. Aan weerszijden van elke risaliet komen op de begane grond gekoppelde rondboogvensters voor met gedeelde raampjes, die worden afgesloten door rollagen en rusten op gezamenlijke gecementeerde lekdorpels. Evenals het kantoorgebouw wordt deze gevel door een gecementeerde cordonlijst geleed. Het gevelvlak erboven is blind uitgevoerd en eindigt in een dubbele muizentandvries onder een uitgemetselde geveleinde. Hierop rust de geprofileerde daklijst met bakgoot. De linkerzijgevel is deel overbouwd door een open kapschuur en bevat rechts een vleugelpaneeldeur onder een H-balk. De uitgemetselde geveltop is bezet door een schijnsant waaronder een 2x4 ruits raam temidden van 2x3 ruits ramen. De achtergevel is grotendeels aan het oog onttrokken door de bebouwing op het naastgelegen perceel. Zichtbaar zijn nog driemaal drie rondboograampjes op gecementeerde dorpels. Van de rechterzijgevel is alleen de blinde geveltop boven de smederij zichtbaar.

De smederij is met de voorzijde naar het Vondelpark gericht en heeft een schuifdeur en rechts twee beglaasde deuren. De linkerzijgevel die in het verlengde van de remise is gelegen heeft dubbele deuren met bovenlicht onder een strek. Aan weerszijden van de deuren bevindt zich een raam. Erboven bevinden zich vier sierankers. De dakkapel heeft dubbele paneelluiken. De rechterzijgevel van de smederij bevat twee rondboograampjes.

De ziekenstal is tegen de kopgevel geplaatst aan de zijde die is gericht naar de Overtoom. De voorgevel gaat schuil onder een grote overkapping met aan de voorkant vertikaal geplaatste houten delen. De gevel had links oorspronkelijk twee gedeelde rondboogramen waaronder later dubbele staldeuren zijn aangebracht. De in de middenas geplaatste deur (kraalschoten) heeft een 3x2 ruits bovenlicht onder de strek en sluitsteen. Het deurkozijn is geprofileerd en rust op hardstenen neuten. Het rechterdeel van de gevel wordt in beslag genomen door een drieruits venster onder een rollaag. De linkerzijgevel is voorzien van gerabatte delen. De achtergevel vormt de scheidingswand met aangrenzende bebouwing.

Waardering

De paardentramremise met remise en ziekenstal is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische waarde en heeft een zeldzaamheidswaarde vanuit typologisch en industrieelhistorisch oogpunt als een van de weinige overgebleven paardentramremises in Nederland en vanwege de plaats in de ontwikkelingsgeschiedenis van het lokale openbaar vervoer. De remise is van belang wegens de architectuurhistorische als voorbeeld van een vroeg ontwerp van A.L. van Gendt en vanwege de detaillering van diverse onderdelen. Het gebouw heeft een ensemblewaarde als hoofdonderdeel van het complex van de paardentramremise aan de Overtoom. Twee gebouwen zijn op een langwerpige perceel gebouwd dat haaks op het Vondelpark is gesitueerd. De panden zijn achter elkaar geplaatst met het kantoor aan de straatzijde. Naast het kantoorgebouw bevindt zich het straatje dat leidt naar de remise die vanaf de straat nagenoeg aan de zicht onttrokken is. De gebouwen vallen op door opmerkelijke detailleringen en houden de herinnering levend aan de Amsterdamse Omnibus Maatschappij.

Hoofdcategorie

Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen

Subcategorie

Opslag

Functie

Tramremise

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 513944

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	13 oktober 1999
Kadaster deel/nr	82983/142

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Amsterdam	Amsterdam	Noord-Holland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Amsterdam	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Amsterdam	U			488
Amsterdam	U			489

Omschrijving**

Inleiding

KANTOORGEBOUW van de voormalige paardentramremise, gelegen aan de Overtoom. Het in 1877 gebouwde is gelegen op de hoek van een straatje dat uitkomt op de Overtoom. De representatieve zijde van het gebouw bevindt zich echter aan de achterkant, geïoriënteerd op het Vondelpark.

Omschrijving

Het kantoorgebouw heeft in hoofdform een rechthoekige plattegrond met een afgesneden hoek, is opgetrokken in baksteen (kruisverband) en telt twee bouwlagen en een zolder. Het pand heeft een samengesteld schilddak. Het dakschild aan de straatzijde heeft een houten, van dakkapel onder zadeldak en het dakschild boven de langsgewel heeft twee dakkapellen van hetzelfde type. De dakkapellen hebben in het fronton een hijsbalk en worden, voor zover nog aanwezig, geflankeerd door gesneden wangen en gecanneleerde zijkanten. De rechtgesloten vensters zijn voorzien van houten lekdorpels die de omlopende gecementeerde cordonlijst onderbreekt. Zij worden boven door een anderhalfsteens strek met rode en gele baksteen ontlast. De vensters met gecementeerde lekdorpels zijn van dit type tenzij ander vermeld. De straatgevel met de afgesneden hoek wordt als voorgevel aangemerkt. Deze gevel heeft op de verdieping drie schuiframen onder strekken en in de trapsgewijs uitgemetselde daklijst tweemaal drie consoles met druppelmotief. Deze consoles bevinden zich aan weerszijden van de dakkapel. De rechterzijgevel heeft tussen de bouwlagen een cordonlijst die boven de twee deuren verspringt. Opmerkelijk is de aanwezigheid van vleugeldeuren die enigszins naar achteren zijn geplaatst en omlijst worden door een geprofileerde, natuurstenen rondboog die rust op twee pilasters met casementen. De beglaasde deuren zijn elk voorzien van een smeedijzeren sierrooster en bevinden zich onder een halfroond bovenlicht met een sierroede. Het

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

deurkozijn rust op hardstenen neuten. Van hetzelfde materiaal zijn de dorpel en de aansluitende vloerplaat. De deuropening wordt van de linkerhoek door een schuifraam gescheiden. Rechts van de deur komen twee stolpramen voor waarvan één ingevuld met glas-inlood, de ander met gedeeld bovenlicht. Op de rechthoek bevinden zich twee gekoppelde stolpstellen, eveneens onder gedeelde bovenlichten. Ter plaatse van de verdiepingsvloeren komen smeedijzeren sierankers en boven de deuren is in gele baksteen een overhoeks geplaatste streklaag als siermetselwerk aangebracht. De ramen op de verdieping komen overeen met die op de begane grond. Alleen boven de deuren komt een draairaampje voor met eigen houten lekdorpel. Onder de twee dakkapellen is de getrapte uitgemetselde gevelbeëindiging met consoles onderbroken. De achtergevel wordt door een samengestelde tuitgevel afgesloten. De schuine, van overkragende schouders voorziene zijden van de dakschilden worden onderbroken door een uitgemetseld muurvlak dat hoger is opgetrokken en eindigt in een tuitgevel. De geprofileerde schouderblokken alsook de schuine zijden van de dakschilden bestaan uit natuursteen. In de middenas van de gevel komt per verdieping een stolpstel voor met een gedeeld bovenlicht. Op de zolder is in het vermelde uitgemetselde geveldeel een getoogd vierruits draairaam aanwezig.

Waardering

Het kantoor van de paardentramremise is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische waarde vanwege de plaats in de ontwikkelingsgeschiedenis van het lokale openbaar vervoer. Het kantoorgebouw heeft een architectuurhistorische waarde vanuit typologisch oogpunt en vanwege de detaillering van de diverse onderdelen. Het kantoor heeft een ensemblewaarde als onderdeel van het complex van de paardentramremise aan de Overtoom.

Hoofdcategorie

Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen

Subcategorie

Transport

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument